

Skattereformen øger rådighedsbeløbet markant i 2013

I 2013 var der som udgangspunkt udsigt til, at købekraften for erhvervsaktive familietyper ville være den samme som i 2012. Skattereformen sikrer imidlertid, at købekraften stiger med 1½ til 3 pct. Det skyldes, at beskæftigelsesfradraget og topskattegrænsen øges.

For familier, der modtager overførselsindkomst, afhænger udviklingen i rådighedsbeløbet i høj grad af, hvilken overførselsindkomst, man modtager. Folkepensionister, der ikke har anden supplerende pensionsindkomst end ATP, har haft en forholdsvis høj fremgang i rådighedsbeløbet siden midten af 90'erne, hvilket blandt andet skyldes indførelsen og senere forhøjelser af den supplerende pensionsydelse. Denne gruppe kan også se frem til en markant fremgang i rådighedsbeløbet i 2013, da den supplerende pensionsydelse igen bliver forhøjet.

Dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere har også haft en stigning i rådighedsbeløbet, men den er lavere end fremgangen for erhvervsaktive. Det skal ses i lyset af, at en række skattereformer har fokus på at styrke incitamentet til beskæftigelse, hvorfor erhvervsaktive i sagens natur har oplevet en større fremgang i rådighedsbeløbet end ledige m.fl.

Rådighedsbeløbet for forskellige familietyper

Familiernes rådighedsbeløb kan belyses på forskellige måder. En mulighed er at betragte familierne under ét og følge udviklingen i det samlede rådighedsbeløb, dvs. indkomsten efter skat. Her vil resultatet være påvirket af blandt andet ledigheden, den demografiske udvikling og antallet af studerende. Kommer der eksempelvis flere pensionister, vil rådighedsbeløbet isoleret set falde, fordi pensionister i gennemsnit har lavere indkomst end erhvervsaktive.

En anden mulighed er at følge udviklingen i rådighedsbeløbet for forskellige familietyper med bestemte karakteristika, fx en LO-arbejder, en funktionærfamilie med 2 børn, et pensionist-ægtepar eller en dagpengemodtager. Sådanne familietypeberegninger er grundlaget for denne analyse, der blandt andet belyser, hvor rådighedsbeløbet er steget mest siden midten af 90'erne.

En families rådighedsbeløb er det beløb, familien har til rådighed, når skatter og en række udgifter er betalt. Indtægtssiden består her af arbejds- eller overførselsindkomst. Mens der på udgiftssiden er indregnet arbejdsmarkedsbidrag, indkomstskat, kontingenter mv. jf. *boks 1*.

Boks 1**Beregningsmetode og begreber**

Beregningerne tager udgangspunkt i Økonomi- og Indenrigsministeriets Familietypemodell. Beregningerne kan anvendes til at vise den økonomiske situation og udvikling for familietyper med bestemte kendetegn. Den enkelte familietypes karakteristika er uændrede fra år til år. Det gælder fx arbejdsmarkedstilknøtning, boligforhold, børn, alder og lignende.

Familietypeberegningerne er derfor velegnede til at illustrere de umiddelbare (eller statiske) virkninger af forskellige økonomisk-politiske tiltag, fx skattnedsættelser og ændringer af reglerne for kontanthjælp, folkepensionen osv. Modellen beskriver familiernes indkomstforhold i perioden 1995 til 2013, hvor udviklingen i 2012 og 2013 bygger på skøn fra Økonomisk Redegørelse august 2012. Det indebærer også, at erhvervs-skattepakken i aftale om finanslov for 2013 ikke er indregnet. For de fleste familietyper har det kun beskeden betydning.

I beregningen af familiens rådighedsbeløb indgår alle familiens indtægter. Ud over skat, arbejdsmarkeds- og ATP-bidrag medtages udgiftsposter, der typisk er forbundet med erhvervelse af indkomsten, herunder A-kasse-, efterløns- og fagforeningskontingent. Beregningerne ser bort fra eventuelle udbetalinger af SP- eller efterlønsbidrag, jf. de ekstraordinære udbetalingsmuligheder de senere år.

Rådighedsbeløbet, der anvendes, er *disponibel indkomst efter boligudgift*. Det betyder, at udgifter forbundet med børnepasning, forbrug af el, vand og varme ikke indgår i beregningen. Der er ligeledes set bort fra eventuelle transportudgifter.

Der fokuseres her på otte forskellige familietyper: 4 erhvervsaktive og 4 modtagere af overførselsindkomst. Der henvises til bilag 2 for et overblik over en række øvrige familietyper.

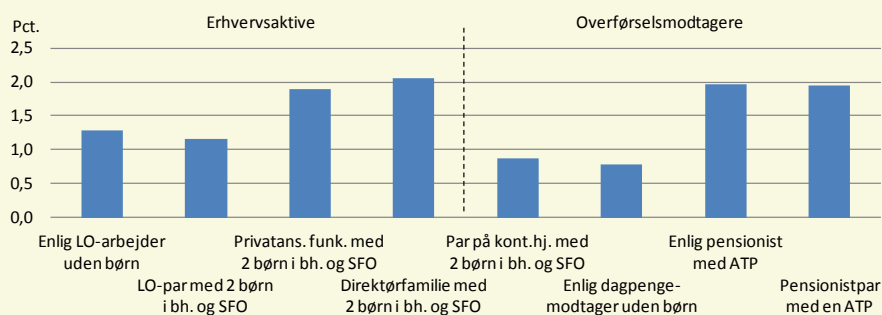
Udviklingen i rådighedsbeløbet er deflateret med udviklingen i forbrugerprisindekset ekskl. bolig. Fokus er dermed på udviklingen i det købekraftskorrigerede rådighedsbeløb. Forbrugerprisindekset er opgjort inkl. afgifter, dvs. at beregningerne af udviklingen i det købekraftskorrigerede rådighedsbeløb tager højde for evt. afgiftsstigninger/-fald .

Udviklingen i rådighedsbeløbet siden midten af 90'erne

Siden 1995 er rådighedsbeløbet steget med mellem 0,8 og 2 pct. om året, når der er taget højde for prisudviklingen. Rådighedsbeløbet er steget mest for erhvervsaktive familier og folkepensionisterne og mere afdæmpet for kontanthjælpsmodtagere og dagpengemodtagere, jf. figur 1.

De seneste årtier har der været fokus på at styrke incitamentet til at arbejde og derved øge arbejdsudbuddet. Skattereformerne¹ har bidraget til at øge rådighedsbeløbet for erhvervsaktive familier via bl.a. indførelsen af beskæftigelsesfradraget, gradvis afskaffelse af mellem-skatte samt markant højere grænse for, hvornår der skal betales topskat. I modsat retning trækker Genopretningsaftalen fra 2010, hvor bl.a. indekseringen af beløbsgrænser blev suspenderet i 2011-2013 og fradraget for faglige kontingenter begrænset.

¹ Herunder *Ny kurs (1994)*, *Pinsepakken (1999)*, *Forårspakken (2004)*, *Lavere skat på arbejde (2007)*, *Forårspakke 2.0 (2009)* og senest *Danmark i arbejde (2012)*.

Figur 1**Gennemsnitlig årlig realvækst i rådighedsbeløbet for udvalgte familietyper, 1995-2013**

Anm.: Det anvendte indkomstbegreb er disponibel indkomst efter boligudgifter. De erhvervsaktive bor i ejerbolig. Dog bor den enlige LO-arbejder i lejebolig. Overførselsmodtagerne bor alle i lejebolig.

Kilde: Egne beregninger på Familietypemodellen, august-vurderingen 2012.

Folkepensionister har oplevet en relativt høj realvækst i rådighedsbeløbet set i forhold til andre overførselsmodtagere. Det skyldes blandt andet den supplerende pensionsydelse, som blev indført i 2004 og senere blev forbedret. Samlet set har folkepensionister siden 1995 haft omtrent samme vækst i det reale rådighedsbeløb som erhvervsaktive familier.

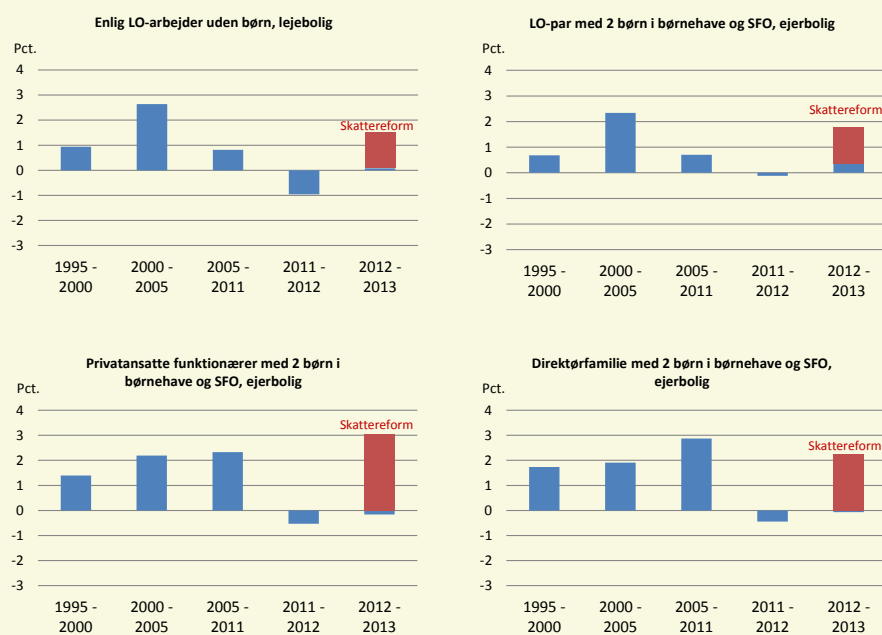
Udviklingen i rådighedsbeløbet fra 2012 til 2013

Familiernes rådighedsbeløb er steget svagt i de senere år, og for de erhvervsaktive familietyper er købekraften faldet, fordi priserne er steget hurtigere end lønningerne, *jf. figur 2²*. De beskudne lønstigninger kommer efter et årti med forholdsvis høje stigninger i lønningerne og i rådighedsbeløbet. De høje lønstigninger svækkede imidlertid Danmarks lønkonkurrenceevne, og de lave lønstigningstakster i disse år skal ses i det lys.

² Udviklingen for de enkelte år kan ses af tabel 1 samt af bilagstabel 1

Figur 2

Gennemsnitlig årlig realvækst i rådighedsbeløbet, erhvervsaktive familietyper

Anm.: Det anvendte indkomstbegreb er disponibel indkomst efter boligudgifter. Familierne bor i ejerbolig med undtagelse af den enlige LO-arbejder, der bor i lejebolig.

Kilde: Egne beregninger på Familietypemodellen, august-vurderingen 2012.

I 2013 stiger rådighedsbeløbet markant for erhvervsaktive familietyper. Det skyldes skattereformen, der indebærer lavere skat på arbejdsindkomst. Til næste år forhøjes beskæftigelsesfradraget fra 4,5 til 6,95 pct., svarende til en skatteværdi på ca. 2.500 kr., og topskattegrænsen hæves fra 389.900 til 421.000 kr., svarende til en skatteværdi på ca. 4.650 kr. Reformen har størst effekt for de privatansatte funktionærer, der både får gavn af beskæftigelsesfradraget og samtidigt fritages for at betale topskat.

Uden skattereformen vil rådighedsbeløbet i 2013 være omtrent uændret for en LO-arbejder, jf. tabel 1. Det skal bl.a. ses i lyset af, at lønstigningen på 2,1 pct. kun ligger lidt over forbrugerprisudviklingen på 1,7 pct.

Tabel 1

Bidrag til årlig realvækst i rådighedsbeløbet, enlig LO-arbejder uden børn

	2010	2011	2012	2013
	----- Pct. -----			
Rådighedsbeløb, nominelt	2,8	-1,8	1,1	3,2
- bidrag fra indkomst	0,6	-0,1	1,8	2,1
- bidrag fra Indkomstskat mv.	2,9	-0,8	-0,3	1,3
- bidrag fra boligudgift	-0,7	-0,9	-0,4	-0,2
Prisudvikling (ekskl. afgifter)	1,7	2,5	1,8	1,3
Afgiftsstigninger	0,4	0,3	0,3	0,4
Rådighedsbeløb, realt	0,6	-4,4	-1,0	1,5
- bidrag fra 2012-skattereformen	-	-	-	1,4

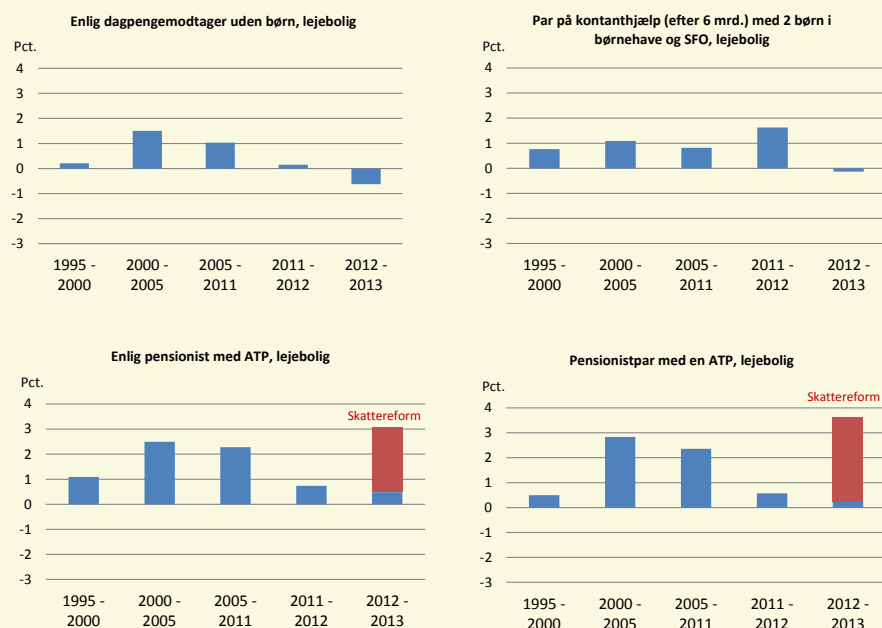
Anm.: Indkomstkompenerne er hentet fra Familietypemodellen. Rådighedsbeløbet er her defineret som disponibel indkomst efter boligudgifter.

Kilde: Egne beregninger på Familietypemodellen, august-vurderingen 2012.

Skattereformen indebærer også, at den supplerende pensionsydelse hæves fra 11.400 kr. til 15.900 kr. i 2013. Et pensionistpar – der ikke har supplerende pensionsopsparing ud over ATP – kan derfor se frem til en realvækst i rådighedsbeløbet, der er over 3 pct.point højere end i en situation uden aftalen. Samlet set stiger pensionistparrets rådighedsbeløb med ca. 3½ pct. fra 2012 til 2013. Også en enlig folkepensionist kan se frem til en betydelig fremgang i rådighedsbeløbet, jf. figur 3.

Figur 3

Gennemsnitlig årlig realvækst i rådighedsbeløbet, familietyper der modtager overførsler

Anm.: Det anvendte indkomstbegreb er disponibel indkomst efter boligudgifter. Familierne bor alle i lejebolig.

Kilde: Egne beregninger på Familietypemodellen, august-vurderingen 2012.

For dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere er rådighedsbeløbet omtrent uændret fra 2012 til 2013. Det skal ses i lyset af, at skattereformen sigter på at styrke incitamentet til beskæftigelse og dermed i sages natur øger rådighedsbeløbet for erhvervsaktive frem for ledige m.fl.

Bilagstabel 1**Årlig realvækst i rådighedsbeløbet 1995-2013 for udvalgte familietyper**

	Erhvervsaktive				Overførselsmodtagere			
	Enlig LO-arbejder uden børn, lejebolig	LO-par med 2 børn i bh. og SFO, ejerbolig	Privatansatte funktionærer med 2 børn i bh. og SFO, ejerbolig	Direktør-familie med 2 børn i bh. og SFO, ejerbolig	Enlig dagpenge-modtager uden børn, lejebolig	Par på kontanthjælp (efter 6 mdr.) med 2 børn i bh. og SFO, lejebolig	Enlig pensionist med ATP, lejebolig	Pensionistpar med en ATP, lejebolig
1995	-1,0	-0,5	1,4	1,9	-0,6	-0,1	0,3	-0,7
1996	1,1	1,4	1,7	1,8	1,2	1,5	1,5	0,8
1997	0,9	1,2	0,7	1,9	-0,9	0,4	0,2	-0,1
1998	1,9	1,8	3,5	4,1	1,6	2,9	2,7	2,2
1999	1,9	0,9	1,5	1,1	-0,5	-0,5	0,6	-1,4
2000	-1,2	-1,9	-0,4	-0,2	-0,5	-0,5	0,4	1,1
2001	1,9	0,8	0,0	-0,1	1,1	1,4	1,8	2,3
2002	1,5	1,2	1,6	1,4	0,4	1,3	1,3	1,9
2003	1,3	1,3	2,5	2,4	1,7	-0,5	1,7	1,9
2004	10,8	9,7	6,5	5,5	4,0	2,9	5,6	7,1
2005	-1,7	-1,1	0,5	0,4	0,3	0,3	2,2	1,2
2006	0,5	0,1	1,3	1,4	0,1	0,0	0,6	0,5
2007	2,6	1,9	2,1	2,3	1,0	0,8	3,0	4,6
2008	2,8	1,6	-1,0	-1,0	-0,8	-1,0	-0,2	-0,3
2009	3,0	3,0	4,3	3,5	3,4	2,7	5,4	5,4
2010	0,6	1,3	7,8	11,4	5,3	4,0	5,7	5,2
2011	-4,4	-3,7	-0,2	0,0	-2,7	-1,5	-0,7	-1,0
2012	-1,0	-0,1	-0,5	-0,4	0,1	1,6	0,7	0,6
2013	1,5	1,8	2,9	2,2	-0,6	-0,1	3,1	3,6

Anm.: Det anvendte indkomstbegreb er disponibel indkomst efter boligudgifter. Realvæksten er beregnet på baggrund af forbrugerprisindekset ekskl. bolig og afspejler dermed den skønnede fremgang i købekraften.

Kilde: Egne beregninger på Familietypemodellen, august-vurderingen 2012.

Bilagstabel 2**Hovedindkomstkomponenter 2013 for alle familietyper**

	Samlet indkomst, 2013	Rådigheds- beløb, 2013	Real vækst i rådighedsbe- løbet, 2012- 2013
Familietype 117: LO-par med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig (N)	686.851	365.726	1,3
Familietype 118: Par på kontanthjælp (op til 6 måneder) med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	373.860	213.980	-0,1
Familietype 118A: Par på kontanthjælp (efter 6 måneder) med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	369.156	214.951	-0,1
Familietype 120: Enlig LO-arbejder uden børn, lejebolig	331.263	151.555	1,5
Familietype 152: Pensionistpar med en ATP, lejebolig (L)	290.641	172.242	3,6
Familietype 160: Enlig pensionist, lejebolig (J)	181.680	98.365	2,8
Familietype 161: Enlig pensionist med ATP, lejebolig	212.797	104.038	3,1
Familietype 171: Enlig dagpengemodtager uden børn, lejebolig (M)	219.468	91.663	-0,6
Familietype 172: Enlig udeboende studerende, lejebolig	183.936	95.846	0,5
Familietype 110: LO-par med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig (O)	654.723	352.753	1,8
Familietype 110A: LO-par med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig i et år	668.745	361.313	1,6
Familietype 111: LO-par, ingen børn, ejerbolig	657.735	342.136	1,8
Familietype 121: Enlig LO'er, ingen børn, ejerbolig	303.479	137.480	2,6
Familietype 140: Privatansatte funktionærer med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig (P)	922.191	494.634	2,9
Familietype 157: Pensionistpar med en ATP, ejerbolig	289.171	176.288	3,7
Familietype 141: Privatansatte funktionærer med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	958.663	522.190	2,4
Familietype 142: Direktørfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	1.387.201	698.999	2,2
Familietype 162: Enlig pensionist med ATP, ejerbolig	204.751	105.530	2,7
Familietype 163: Enlig førtidspensionist på ny ordning, lejebolig	225.132	113.111	0,0
Familietype 163a: Par på førtidspension, ny ordning, lejebolig	358.224	206.255	-0,3
Familietype 165: Enlig efterlønsmodtager på ny ordning, lejebolig	198.048	91.212	-0,4
Familietype 173: Enlig kontanthjælpsmodtager uden forsørgerpligt, over 25 år, lejebolig	133.464	65.898	-0,5

Anm.: Det anvendte indkomstbegreb er disponibel indkomst efter boligudgifter. Realvæksten er beregnet på baggrund af forbrugerprisindekset ekskl. bolig og afspejler dermed den skønnede fremgang i købekraften.

Kilde: Egne beregninger på Familietypemodellen, august-vurderingen 2012.